

OMMAVIY SPORT TADBIRLARI O'TKAZISH MASALALARI

Egamberdiyeva Gulmira O'ktambekovna

*(O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti,
elektron pochta manzili: gulmiraegamberdiyeva82@gmail.com)*

Annotatsiya: *Hech narsa mamlakatni sportchalik jahonga tez tanitolmaydi. Shu bois, har qanday davlat yoshlarni sportga jalb qilishga alohida e'tibor qaratadi, nufuzli musobaqalarda g'olib chiqishi uchun zarur sharoitlar yaratib beradi. Eng muhimi, shu yo'l bilan avlodlarni sog'lom tarbiyalashga erishadi. Mamlakatimizda aholini, shuningdek, uning avlodlarini, jismoniy tarbiya va ommaviy sportni targ'ib qilish yo'llariga alohida e'tibor qaratilmoqda.*

Ushbu maqola maqolalar sharhi, adabiyot tahlili, uslubi, natijalar va muhokama, xulosa qismdan iborat.

Kalit so'zlar: *2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi, O'zbekistonda sportni ommalashtirish strategiyasi, kompleks strategiyaning asosiy elementlari.*

Аннотация: *Ничто не может так быстро сделать страну известной в спортивном мире. Поэтому любое государство уделяет особое внимание вовлечению молодежи в спорт, создает необходимые условия для победы в престижных соревнованиях. Самое главное, таким образом достигается здоровое воспитание потомства. В нашей стране уделяется особое внимание путям продвижения населения, а также его потомков, физической культуры и массового спорта.*

Эта статья состоит из обзора статей, анализа литературы, стиля, результатов и обсуждения, заключительной части.

Ключевые слова: *Стратегия развития нового Узбекистана на 2022-2026 годы, стратегия популяризации спорта в Узбекистане, основные элементы комплексной стратегии.*

KIRISH:

Ma'lumki, bugun mamlakatimizda yoshlar o'rtasida ommaviy sport musobaqalarini tizimli tashkil etish orqali sog'lom turmush tarzini keng targ'ib qilish, ularni ommaviy sportga jalb etishni yangi bosqichga olib chiqish hamda 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi 67-maqsadida belgilangan vazifalarning ijrosini ta'minlash bugungi kunning dolzarb muammolaridan hisoblanadi.

Sport jamiyat hayotida muhim rol o'ynaydi, millat salomatligini mustahkamlashga, yoshlarni tarbiyalashga, xalqaro maydonda muvaffaqiyatlarga erishishga va mamlakat obro'sini oshirishga yordam beradi. Sport an'analariga boy O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga davlat darajasida ustuvor ahamiyat berilmoqda. Biroq amalga oshirilayotgan sa'y-harakatlarga qaramay, aholining muntazam sport bilan shug'ullanish darajasi yetarli emas. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston fuqarolarining atigi 20 foizi muntazam ravishda jismoniy faoliyat bilan shug'ullanadi.

ADABIYOTLARNI TAHLILI VA USLUBI:

Aholining keng qatlamlari orasida sportga bo'lgan qiziqishni oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish kompleks yondashuvni va sportni ommalashtirishning samarali strategiyasini ishlab chiqishni talab qiladi. Ushbu tadqiqot mavjud usul va dasturlarni tahlil qilish, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, shuningdek, O'zbekistonda sportni ommalashtirish strategiyasini takomillashtirish bo'yicha takliflarni shakllantirishga qaratilgan.

Jumladan:

— mahallalarda yoshlarning ommaviy sport bilan shug'ullanishlari uchun moddiy-texnik bazani mustahkamlash va sport inshootlarini zamonaviy sport jihozlari bilan ta'minlash, shuningdek, imkoniyati cheklangan yoshlar uchun tegishli sport infratuzilmasini yaratish;

— aholining keng qatlamlari, ayniqsa, yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ular o'rtasida ommaviy sport musobaqalarini tashkil etish orqali yoshlarning ommaviy sportdagi ulushini oshirish;

— ommaviy sport bilan muntazam shug'ullanuvchi oilalarga mahallalar va istirohat bog'larida sharoit yaratish va oilaviy sportni rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish;

— ommaviy sport tadbirlari davomida o'quvchilari g'olib va sovrindor bo'lgan umumiy o'rta ta'lim maktablarining jismoniy tarbiya fani o'qituvchilari va sport-ta'lim muassasalarining trenerlari mehnatini munosib rag'batlantirish va ularning faoliyat olib borishi uchun sharoit yaratish.

Turli mamlakatlarning ilmiy adabiyoti va amaliyotida sportni targ'ib qilish va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish sohasida katta tajriba to'plangan.

Xususan, so'nggi yillarda O'zbekistonda sportni ommalashtirish va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish maqsadida amalga oshirilgan turli davlat dasturlari va tashabbuslari tahlil qilindi.

Sport infratuzilmasi qurilishi. 2017-2022 yillarda O'zbekistonda 200 dan ortiq sport inshootlari, jumladan, yirik majmualar, stadionlar, basseynlar va ko'p funksiyali maydonchalar qurildi va rekonstruksiya qilindi. Toshkentda "Humo Arena" universal sport majmuasi va Samarqanddagi mintaqaviy Olimpiya markazini barpo etish eng muhim loyihalardan bo'ldi.

Ommaviy sport tadbirlari. O'zbekistonda har yili 50 ga yaqin ommaviy sport tadbirlari o'tkaziladi. 2022 yilda bunday tadbirlarda 2 milliondan ortiq kishi ishtirok etdi.

Axborot-ma'rifiy kompaniyalar. 2019 yildan 2022 yilgacha O'zbekistonda sport va sog'lom turmush tarzini ommalashtirishga qaratilgan 3 ta yirik axborot-ma'rifiy kompaniyalar amalga oshirildi. Ular televidenie, radio va internetda ijtimoiy

reklama joylashtirish, shuningdek, taniqli sportchilar va jamoat arboblari ishtirokida maxsus tadbirlarni o'tkazishni o'z ichiga olgan.

Bolalar va o'smirlar sportini rivojlantirish. So'nggi 5 yil ichida O'zbekistonda maktab va oliy o'quv yurtlarida 1000 dan ortiq yangi sport seksiyalari va to'garaklari ochildi. Sport bilan muntazam shug'ullanadigan bolalar va yoshlar soni 25 foizga oshdi.

Ba'zi ijobiy natijalarga qaramay, tahlil shuni ko'rsatdiki, jismoniy faollik bilan muntazam shug'ullanadigan fuqarolarning ulushi hali ham nisbatan past darajada — 2022 yilda taxminan 22%. Bu mamlakatda sportni ommalashtirish strategiyasini yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Tahlil asosida O'zbekistonda sportni samarali ommalashtirish uchun turli usul va yondashuvlarni birlashtirgan kompleks strategiya zarur degan xulosaga kelishimiz mumkin. Bunday strategiyaning asosiy elementlari quyidagilar bo'lishi mumkin:

1. **Sport infratuzilmasini rivojlantirish.** Yirik shahar va hududlarda zamonaviy sport ob'yektlari qurilishini davom ettirish, shuningdek, qishloq joylarda sport bilan shug'ullanish uchun munosib sharoit yaratish. Aholining barcha qatlamlari, shu jumladan, nogironlar uchun sport inshootlari mavjudligini ta'minlash muhim.

2. **Axborot-ma'rifiy faoliyat.** Televizion, radio, internet va ijtimoiy tarmoqlar kabi turli xil aloqa kanallaridan foydalangan holda sport va sog'lom turmush tarzining foydalari to'g'risida xabardorlikni oshirishga qaratilgan keng ko'lamli tadbirlarni o'tkazish. Ushbu ishda ijobiy o'rnak bo'la oladigan taniqli sportchilar va jamoat arboblari jalb qilish muhimdir.

3. **Yoshlarni jalb qilish.** Bolalar va o'smirlar sportini rivojlantirishga e'tiborni kuchaytirish, ta'lim muassasalarida sport seksiyalari va to'garaklari tarmog'ini kengaytirish, o'quvchilar o'rtasida muntazam musobaqalar va sport bayramlarini o'tkazish. Shuningdek, bolalar va yoshlar bilan ishlaydigan malakali murabbiylar va o'qituvchilarni tayyorlashga e'tibor qaratish lozim.

4. **Rag'batlantirish.** Soliq imtiyozlari, sport maydonchalariga chegirmalar, korporativ a'zolik dasturlari va boshqalar kabi faol hayot tarzini olib

boradigan fuqarolarni qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirishning turli shakllarini joriy etish. Shuningdek, taniqli sportchilar va murabbiylar uchun maxsus mukofotlar va mukofotlarni ta'xis etish haqida o'ylash kerak.

5. **Xususiy sektor bilan hamkorlik.** Biznesni sport loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirishga jalb qilish, sheriklik dasturlari va homiylik tashabbuslarini yaratish. Bu resurslarni ko'proq jalb qilish va tijorat tuzilmalarining sportni rivojlantirishga qiziqishini oshirishga imkon beradi.

6. **Ilmiy va uslubiy ta'minot.** Jismoniy tarbiya va sport sohasida ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish, ilg'or xalqaro tajribani o'rganish, sport mashg'ulotlari samaradorligini oshirish va sportni ommalashtirish uchun yangi texnika va texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish.

7. **Idoralararo muvofiqlashtirish.** Sportni ommalashtirish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish uchun mas'ul bo'lgan maxsus muvofiqlashtiruvchi organ yoki ishchi guruhni tashkil etish, bu jarayonda ishtirok etayotgan turli vazirliklar, idoralar va tashkilotlarning harakatlari izchilligini ta'minlash.

Taklif etilayotgan strategiyani amalga oshirish davlat organlari, jamoat tashkilotlari, biznes tuzilmalari va fuqarolarning sa'y-harakatlarini birlashtirishni talab qiladi. Biroq uzoq muddatda bu aholining jismoniy faollik darajasini oshiradi, sport va sog'lom turmush tarziga doimiy qiziqish uyg'otadi, shuningdek, xalqaro sport maydonida muvaffaqiyatlarga erishishni ta'minlaydi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA:

Bolalar va o'smirlar sportini rivojlantirish, maktab va oliy o'quv yurtlarida yangi sport seksiyalari va to'garaklarini ochish borasidagi harakatlarni ta'kidlash lozim. Yoshlarni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug'ullanishga jalb qilish

strategik ahamiyatga ega va hayot davomida rivojlantirib boriladigan barqaror

odatlarni shakllantirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, O'zbekistonda sportni samarali ommalashtirishga to'sqinlik qiluvchi bir qator kamchiliklar ham mavjud. Asosiysi, kompleks va tizimli yondashuvning yo'qligi, ushbu jarayonga jalb qilingan turli idoralar va tashkilotlarning harakatlarining izchilligi yetishmasligi.

Ko'pincha amalga oshirilayotgan dasturlar va loyihalar turlicha bo'lib, turli tashabbuslar o'rtasida tegishli muvofiqlashtirish mavjud emas edi. Bu resurslarning yetishmasligiga olib keldi va ko'rilgan choralarning umumiy samaradorligini pasaytirdi.

Bundan tashqari, sport inshootlarini taqsimlashda nomutanosiblik mavjud bo'lib, ularning aksariyati yirik shaharlarda to'plangan, qishloq joylari va kichik aholi punktlari aholisi hali ham tegishli infratuzilma taqchilligini boshdan kechirmoqda.

Tahlil, shuningdek, sportni ommalashtirish jarayonlarida xususiy biznesning yetarli darajada ishtirok etmaganligini ko'rsatadi. Tijorat tuzilmalari sport loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirishda hali ham kam ishtirok etmoqda, ushbu sohadagi davlat-xususiy sheriklik salohiyatidan to'liq foydalanilmayapti.

Axborot-ma'rifiy faoliyatning samarasizligi ham bor gap. Bir qator kompaniyalar o'tkazilishiga qaramay, ular har doim ham maqsadli bo'lmagan va turli maqsadli auditoriyalarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olmaydi. Bundan tashqari, zamonaviy raqamli aloqa kanallari, ijtimoiy tarmoqlar va internet-resurslarning salohiyati to'liq ishga solinmayapti.

Shunday qilib, tahlil O'zbekistonda sportni ommalashtirish sohasida ham ijobiy natijalar, ham hal etilmagan muammolar mavjudligidan dalolat beradi. Ushbu

yo'nalishda yanada rivojlanish uchun aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish va turli usul va yondashuvlarni yagona kelishilgan chora-tadbirlar tizimiga birlashtirgan kompleks strategiyani ishlab chiqish zarur.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jamiyatimizda ommaviy sportni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar va belgilangan ustuvor vazifalarni o'z vaqtida tizimli amalga oshirish sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sog'lom jamiyat barpo etishda muhim ahamiyatga ega. Mamlakatda jismoniy tarbiya bilan shug'ullanish uchun keng sharoitlar yaratilmoqda. Jumladan, so'nggi uch yilda 118 ta sport majmuasi, mahallalarda 7 mingta sport maydonchasi foydalanishga topshirildi. Bugungi kunda 3 ming 500 ta mini-futbol, 6 mingta basketbol, voleybol, 663 ta badminton maydonlari, mingdan ortiq fitnes-zallari mavjud. Har bir tuman va shahar markazlarida "Salomatlik yo'laklari" va velosiped yo'llari tashkil etildi. Taraqqiyot strategiyamizda jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug'ullanadigan aholi sonini keyingi besh yilda 33 foizga yetkazish maqsadi belgilangan.

O'zbekiston prezidentining 2022-yil 18-fevraldagi farmon va qaroriga binoan, Sportni rivojlantirish vazirligi tashkil etilgan edi. Uning eng muhim vazifalaridan biri bolalar va yoshlar o'rtasida sportni ommalashtirishdir.

Barchamiz bundan jiddiy xulosa qilgan holda zararli odatlardan voz kechib, ommaviy sport bilan doimiy shug'ullanish, to'g'ri ovqatlanish tamoyillariga rioya qilish, xususan tarkibida tuz, qand va yog' miqdori ko'p bo'lgan hamda xamirli taom va shirinliklarni, non mahsulotlarini me'yoridan ortiq iste'mol qilmaslikni, bir so'z bilan aytganda, sog'lom turmush tarzini kundalik hayotimizga aylantirishimiz zarur ekanligini bugungi davrning o'zi taqozo etmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni "Sog'lom turmush tarzini keng tatbiq etish va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari" to'g'risida .Toshkent sh.,2020-yil 30-oktabr,PF-6099-son
- 2."O'zbekiston bolalar sportini rivojlantirish jamg'armasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida". Vazirlar Mahkamasining 2002-yil 31- oktyabrdagi 374-sonli qarori.

- 2.O 'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi Qonuni. Toshkent-2020-y.
- 3.Ataev A., Sergeev B. V., Belov R. A. sportivno massovaya rabota po mestu jitelstva. T. Injektor. 1992.43 c. 4. Mamatqulov A. A. Guliston 2008.5-b
4. Sport bayramlarini tashkil etish metodikasi.B 5.Maxkamdjanov K. M., sport bayramlarini tashkil etish va o'tkazish metodikasi t.2008. 62.B 6-b
- 5.Mamatqulov A. A. sport bayramlarini tashkil etish metodikasi 64.B

Internet saytlari :

- 1.www.sport-athlet.com
2. www.eurosport.ru
- 3.www.neopod.ru/catalog/sport/sport_games/